

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU || REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România 35 lei
6 luni 18 "
3 luni 9 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 1698

Anunțăm că a apărut **Tabla de materii pe 1906** și ea se va distribui numai acelorora ce vor trimite costul ei de lei 5.

S U M A R

INSTIGATORII. de d-l I. Tanoviceanu

JURISPRUDENȚA :

Curtea de Casație s. III : *Prim. com. Alexandria cu A. și C. Niculescu și Cleopatra Ackerlin ;*
Idem : *Troceanu Grigore cu Minist. de Resbel ;*
Trib. Notariat Ilfov : *Vânzarea imobilului Nicolina C. Năstase, cerută de Creditul Urban București ;*
Judecătoria Ocol. R-Vâlcea : *Maria Tângu și altele cu V. C. Găman.*

Art. 66 al. 4 și 5 și Art. 66 bis Pr. civilă, de d-l Eugen Petil.

I N S T I G A T O R I I

Iată un cuvânt pe care Cod. pen. rom. nu-l cunoaște, și care totuși actualmente este foarte întrebuințat spre a numi o specie de infractori, care au jucat rol în ultimele evenimente. Instigatorii ar fi niște criminali mari și numeroși, ei se află, sau se pot afla, în toate situațiunile și toate partidele politice: capete încoronate, miniștri, directori de ziare, profesori universitari, umili preoți și învățători sătești; poeți și istorici, socialiști, naționaliști, antisemiți, liberali și conservatori, toți în fine, or cât de sus sau jos puși ar fi, și ori-care ar fi ideile lor politice, nu scapă de bănuiala de a fi instigatorii, adică ațâțători ai ultimelor triste evenimente.

Unii, cei mai mici, sunt chiar dați în judecată, dar dacă justiția, relativ mai rezervată, nu dă în judecată de cât pe cei mici or mijlocii, gura lumii nu esită a acusa de instigațiune și pe cei mari și sus puși.

E credem timpul de a trata științific această cestiune juridică, și de a lumina atât publicul, cât și justiția țării, care ni se pare că a pornit pe o cale greșită. Și am titlul de a face acest lucru, atât ca profesor care de aproape două decenii mă ocup de cestiunile penale, cât și ca om care am dat dovadă că în cestiunile

științifice, or de organizațiune a învățământului nu înțeleg a face politică. Voi trata dar cestiunea instigatorilor, care astăzi este la ordinea zilei, sub punctul de vedere penal și fără nici-o preocupare politică.

* *

Ce sunt, științific vorbind, acești teribili criminali, pe care-i numim instigatorii? Codicele penal, dupe cum am spus, nu-i cunoaște sub acest nume, el însă vorbește de ei în art. 47 din titlul complicității, și i numește agenți provocatori. Iată cum glăsuște art. 47 C. pen.:

«Sunt agenți provocatori aceia care prin daruri, promisiuni, amenințări, abuz de autoritate sau de putere, uneltiri culpabile, vor fi provocat la o infracțiune sau vor fi dat instrucțiuni spre a o comite.

«Sunt asemenea agenți provocatori aceia care prin vre-unul din mijloacele enumerate în art. 294 (¹), vor fi provocat direct la comiterea unei crime sau unui delict prevăzut de Codicele penal.

«Acești agenți se pedepsesc întocmai ca autorul».

Iată dispozițiunea legii, să resumăm acum faptele și să le legăm cu legea.

S'a comis de sigur numeroase infracțiuni în revoltele țărănești, și unele din ele foarte grave. Infractorii au executat toată gama criminalității, începând de la simple furturi, destrucțiuni, injurii și lovirii, și mergând până a comite incendii, torturi atroce, violuri și morți cumplite.

Cine e culpabil de aceste fapte?

Mai întâi e lucru evident că sunt vinovați aceia care le-au săvârșit. Chiar de ar fi fost instigați de alții să comită aceste infracțiuni, totuși dupe dreptul penal pozitiv și chiar dupe obiceiul

(¹) Art. 294 prevede: cuvinte rostite în public, strigări, acte autentice sau publice, scrieri, imprimări, desemne, gravuri, embleme vândute sau expuse spre vânzare, distribuite sau afișate.

pământului, autorii materialii ai faptelor nu pot fi apărați de răspundere.

Românul zice cu drept cuvânt: *cu învățul altuia și cu părul tău*, ceea-ce exprimat științificește însemnează că autorul moral nu apără de răspundere pe autorul material al infracțiunii. Bine înțeles cu restricțiunea dacă autorul material n'a fost siluit de autorul moral, or de alți autori materialii, lucru care adese-orî s'a întâmplat cu ocaziunea ultimelor răscoale; în acest cas de sigur autorul material constrâns va scăpa de orî-ce răspundere.

Dar, pe lângă acești autori materialii, din care unii au fost executați sumar, iar alții vor fi judecați și osândiți cu blândețe, dupe obiceiul țării noastre, se mai caută și alți culpabili, sub nume de instigatori, adică se caută agenții provocatori care au îndemnat pe țărani să comită faptele rele de care s'au făcut culpabili.

Nimic mai natural și mai legitim ca această năzuință a justiției și a opiniei publice. Negreșit agenții provocatori nu trebuie apărați de răspundere; aceasta ar fi contra legii și contra interesului public. Legea consideră pe agenții provocatori tot atât de culpabili ca și pe executorii materialii ai infracțiunilor, și de aceia îi pedepsește cu aceeași pedeapsă în art. 47 din Codicele penal. Deși legiuitorul nostru pune pe agenții provocatori în titlul complicității considerându-i complici anteriori comiterii infracțiunii, și de și el pedepsește pe complici cu un grad mai jos, totuși cu drept cuvânt, relativ la agenții provocatori, a admis sistemul legii franceze care pedepsește pe complice cu aceeași pedeapsă ca și pe autorul infracțiunii. Și foarte bine a făcut legiuitorul, de oare-ce agenții provocatori, nu sunt în realitate complici, ci niște adevărați autori ai infracțiunii. Ei sunt autorii morali, de multe orî tot atât de culpabili, dacă nu și mai mult, ca autorii materialii ai infracțiunii. Dacă e adevărat că *mens agitat molem*, apoi adevăratul responsabil e mintea care agită, iar nu masa care este agitată.

Tot-d'a-una am susținut această teorie ca profesor de drept penal, și nici astă-zî nu o voi contrazice.

Trebuie dar căutați instigatorii, și voi adăoga, iarăși conform cu principiile pe care tot-d'a-una le-am susținut, căutați, și dupe ce vor fi descoperiți trebuie pedepsiți cu multă asprime, căci faptele lor au pricinuit multe și mari pagube sociale.

Dar, dacă sunt de acord cu cei care caută pe instigatori în dorința ca ei să fie descoperiți și pedepsiți, nu pot cu nici un chip să aprob calea pe care ei au apucat de a căuta și de a crede

că găsesc instigatori pretutindenea. Legea suspectilor și comitetul de salutare publică, or-care ar fi severitatea și pretinsul meu reacționarism penal, nu vor fi nici-o dată obiectul admirațiunii mele, fiind-că știu prea bine ce triste rezultate au avut în Franța.

În loc de legea suspectilor, cred că este mai bine a reaminti principiile raționale și sănătoase ale Codicelui penal, pe care se pare că mulți le-au uitat în buimăceala pe care a pricinuit-o oroarea ultimelor evenimente.

Și aceste principii, dupe cum vom arăta sunt simple și afară de orî-ce controversă.

* * *

Am văzut că după definițiunea art. 47 Cod pen. sunt agenți provocatori aceia care provoacă sau dau instrucțiuni spre a se comite o infracțiune.

De ce infracțiuni s'au făcut însă culpabili unii țărani în ultimile răscoale? De furturi, tâlhării, lovituri, incendii, violuri și omoruri.

Au fost oare persoane care au îndemnat să se comită aceste infracțiuni? De sigur că da, și vom căuta mai în urmă să arătăm care sunt aceste persoane; însă, orî în ce cas, e afară din orî-ce îndoială că nu sunt acelea pe care pasiunile politice, resentimentele personale, or ignorarea principiilor juridice, le face să fie socotite ca instigatori, sau, juridicește vorbind, ca agenți provocatori.

În adevăr, cine ar putea crede, de exemplu, că niște persoane ca d-nii S. Haret, Cr. Negoescu, C. Mille, V. Cogălniceanu, T. Speranță, A. Cuza. N. Iorga, Virg. Popescu, V. Mihăilescu și alții, ar fi capabile să îndemne pe țărani la actele de vandalism pe care le-au comis. Unele din aceste persoane nu ne sunt simpatice, credem chiar că au făcut greșeli în viața lor publică (cine de altminterlea din noi nu face?), însă toate sunt persoane culte, care iubesc țara, și au lucrat pentru dânsa și pentru mărirea neamului; cum ar fi dar cu putință să fi voit și să fi îndemnat pe țărani să comită actele care, numai la bunul nume și la mărirea neamului nostru nu au putut să contribuiască?

Ideia e dar absurdă ca simplă concepțiune, și de aceia nu pot să regret în destul direcțiunea care s'a dat căutării agenților provocatori.

E o direcțiune, care sub punctul de vedere juridic e greșită, iar sub punctul de vedere social produce un scandal inutil.

* * *

Se poate însă obiecta că dacă persoanele citate n'au provocat direct la infracțiunile comise,

aă provocat indirect, căci prin scrierile, cuvintele ori actele lor, aă produs rătăcire în spirite, și provocând ast-fel răscoalele aă pricinuit indirect și oribilele lor consecințe.

Observ mai întâi că nu aceasta e concepțiunea legii; art. 47 al. 2 cere ca provocarea să fie *directă la comiterea infracțiunii*. Și cu drept cuvânt legea cere ca provocarea să fie directă, căci dacă ar trebui să socotim ca agenți provocatori și pe aceia care aă provocat indirect, nu știm unde s'ar mai opri responsabilitățile și până unde s'ar împinge căutarea cauzelor inițiale ori auxiliare.

Nu s'ar putea oare zice, de exemplu, că membrii Senatului Universității din București, care în luna precedentă aă ordonat închiderea Universității, aă provocat indirect la răscoală pe țărani prin exemplul rău dat de dânșii?

Merg mai departe?

Dacă s'ar admite această interpretare absurdă, a provocării indirecte, nu s'ar putea oare susține că și guvernul trecut e culpabil de provocare, fiind-că nedind în judecată pe membrii Senatului universitar, cu aceasta a incurajat pe răsvrătorii mici, văzând cum răsvrătorii mari calcă legile fără să fie dați în judecată? (1)

Dar guvernele precedente, care nu s'aă îngrijit indetul de buna starea materială, și mai cu seamă de educațiunea socială a țăranilor, nu aă provocat și ele indirect răscoalele și toate ororile întâmplare?

Și atunci cine mai scapă de responsabilitatea indirectă? Trebuie să intrăm cu toții în închisoare, și să rămână liberi numai nebunii și minorii, care nu pot avea nici o responsabilitate!

Dar afară de acest prim motiv care se opune la culpabilitatea preținșilor instigatori, mai este un altul și mai puternic, este lipsa de intențiune.

În adevăr, când e vorba de agenți provocatori trebuie, conform regulilor generale ale complicității, ca agentul complice, să fi contribuit *cu bună știință* la comiterea infracțiunii. Căci dacă o persoană indeamnă pe alta să comită un fapt licit, și ea comite o infracțiune, or indeamnă la o infracțiune și se comite altă infracțiune, nu mai poate fi vorba de responsabilitatea agentului provocator relativ la infracțiunea care s'a comis și pe care el nu o a voit.

Prin urmare nu poate fi vorba de complicitate

(1) Bine înțeles că e vorba de acei din membrii senatului universitar care cu rea credință, dându-și seamă de înțelesul art. 58 al. 4 legea instr., aă ordonat închiderea cursurilor. Aceia singuri sunt culpabili și trebuiau să fie dați în judecată conf. art. 106 C. pen., iar nu aceia care de bună credință l'aă interpretat așa cum aă crezut.

nici directă, nici indirectă, fiind-că complicitatea cere neapărat *intențiunea*, și nimeni nu poate presupune, că vre-una din persoanele de care am vorbit, ar fi voit saă ar fi provocat, furturile, distrugerile, incendiile și omorurile care s'aă comis de țărani.

* * *

O singură imputare rămâne posibilă.

Se poate zice că unele din aceste persoane aă produs rătăcire în spirite, și ast-fel aă provocat la răscoale.

Dar această imputare e prea vagă, și dacă s'ar admite ca bază a unei acuzațiuni penale, multe din gloriile naționale se vor coborî de pe piedestalurile lor și vor merge de a dreptul la Văcărești.

De sigur marele Eliade putea să fie socotit un rătăcitor de spirite când cu condeii săă, pregătea revoluțiunea de la 1848.

Dar Mihail Cogălniceanu?

Când a lovit în principiul proprietății prin improprietărirea de la 1864, n'a produs oare cea mai mare rătăcire în spirite, făcând pe țaran să creadă că proprietățile mari sunt menite să fie în continuu luate de la stăpânii lor de Stat, și împărțite țăranilor care nu aă pământ? Și legile de improprietărire ulterioare nu aă rătăcit spiritele și mai mult făcând să se nască în mintea țăranului că el are drept sa aibă pământ?

Și mai târziu a venit poetul Coșbuc, un alt rătăcitor de spirite, pe care cu toții l'admirăm, iar Academia l'a încoronat, și a spus în versuri frumoase, în 1893, că țăranul nu numai că are drept la pământ, dar va fi val de cei care se vor opune să i-l dea, că aceia nici în mormint nu vor scăpa de țărani:

«Să nu dea Dumnezeu cel sfânt
«Să vrem noi sânge pe pământ:
«Când nu vom mai putea rabda
«Când foamea ne va răscula,
«Hristoși să fiți, nu veți scăpa
«Nici în mormânt».

Și după ce în 1864, s'a înscris în legile noastre *dreptul la pământ*, pe când în Franța se discută *dreptul la muncă*, în 1899, am înscris *dreptul la porumb*, saă mai bine zis la neprevădere!

Aceia, care făceau pe țăranul ignorant să ceară și să aștepte totul de la Stat, și pământ, și porumb, și ploaie și soare, nu erau oare rătăcitori de spirite și provocatori de răscoale?

Negreșit că se poate susține această temă, însă cine oare va avea curagiul să susțină ideia paradoxală că, toate aceste persoane bine intenționate sunt agenți provocatori, de răscoale care ar

merita să infunde pușcăriile în loc de a aspira să intre în Panteonul neamului?

Ele au greșit, după umila mea părere, însă greșelile lor nu sunt de acelea care se pedepsesc; și tot astfel nu pot admite că urmașii lor, tot atât, sau mai mult ori mai puțin greșiți, ar merita vre-o pedeapsă sub titlul de instigatori.

Instigatori, ori agenți provocatori ai scenelor sălbatice care s'au petrecut, există ce e drept, însă nu în direcțiunea pe care o urmează justiția noastră, ori pasiunile politice.

Instigatorii sunt acea drojdie a societății care și-a făcut viața în ocne și pușcării, și care în cas de turburări devin adevărați conducători ai mișcărilor având mai multă îndrăzneală de cât oamenii liniștiți. Rog pe magistrații însărcinați cu cercetarea culpabililor să cugete cât de numeroși sunt acești indivizi în comunele rurale grație indulgenței nemăsurate a justiției noastre represive, și în consecință să studieze atitudinea *liberaților* din *pușcării* în ultimele evenimente. Aci vor găsi pe adevărații culpabili, iar nu cercelând scrisesele visătorilor, idealistilor și socialiștilor de prin orașe, care poate că au greșit în ideile lor, însă de sigur că nu au provocat la crime sau delict, și nici nu au voit rușinea țării și punerea ei la grea cumpănă.

I. TANOVICANU.

JURISPRUDENȚĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența din 12 Martie 1907

Președenția D-lui G. P. PETRESCU Președinte

Primăria comunei Alexandria cu Anton Niculescu, G. Niculescu și Cleopatra Ackerlin

Expropriare pentru cauză de utilitate publică. — Hotărâre de admitere a exproprierei. — Efectele acestei hotărâri. — Transferarea proprietății de la expropriat la expropriant. — Dacă autoritatea expropriatoare se mai poate dezista în urmă fără consimțământul expropriatului, de la expropriere. — Soluție negativă. — Art. 20 și 38 l. p. expropriere.

Potrivit art. 20 din legea de expropriere, hotărârea prin care un imobil se declară expropriat pentru utilitate publică, are de efect de a opera transferarea proprietății ipso jure de la expropriat la expropriant.

Prin urmare, autoritatea expropriatoare nu mai poate să se deziste de la expropriare, în urma dăreii acelei hotărâri, fără consimțământul expropriatului.

Deciziunea No. 90/907. Respins recursul făcut de Primăria comunei Alexandria contra deciziunii Curții de Apel din București Secția I No. 14/906, dată în proces cu Anton și G. Niculescu și Cleopatra Ackerlin.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Cancicov din partea recurentei Primării și pe d. avocat B. Păltineanu din partea intimatelor Cleopatra N. Ackerlin.

Deliberând :

Asupra mijlocului de casare ast-fel formulat :

«Violarea și reaua interpretare a legii de expropriere când Onor Curte de Apel zice că odată utilitatea publică constatată de autoritatea comunală și obținută deciziunea de expropriere, autoritatea ce expropriează nu ar mai fi în drept să revină asupra constatărei de utilitate publică. Autoritatea lucrului judecat ce reese din deciziunea de expropriere este în favoarea autorității ce expropriează dar cel expropriat nu poate trage din această hotărâre de cât dreptul ce are de a primi o indemnizațiune».

Având în vedere deciziunea Curții din București secția I cu No. 14/906 supusă recursului;

Având în vedere, că prin această deciziune Curtea constată în fapt, că Primăria com. Alexandria, din jud. Teleorman, având nevoie de locul în litigiu, aparținând intimatilor, a îndeplinit toate formele cerute de lege spre a fi declarat acel loc expropriat pentru cauză de utilitate publică; că hotărârea de expropriere rămânând definitivă, Primăria a cerut convocarea juriului conform art. 38 din legea de expropriere, spre a fixa indemnitatea cuvenită proprietarilor expropriați; Că juriul întrunindu-se a fixat, ca indemnitate, suma de 15000 lei; că, amândouă părțile fiind nemulțumite, au făcut apel iar, înaintea Curții, Primăria a declarat că față de indemnitatea prea mare, acordată de juriu, renunță la expropriere;

Considerând că potrivit art. 20 din legea de expropriere, hotărârea prin care un imobil se declară expropriat, are de efect de a opera translațiunea proprietății de la expropriat la expropriant; că din acest moment expropriatul nu mai păstrează de cât folosința bunului expropriat și aceasta numai până când i-se plătește indemnitatea fixată de juriu sau oferită de expropriant și acceptată de expropriat pe cale de bună înțelegere;

Considerând că în caz când expropriantul nu ar oferi prețul cerut de expropriat s'au ar neglija de a face diligențele necesare pentru convocarea juriului de expropriare, spre a fixa indemnitatea cuvenită, expropriatul nu este lăsat la discrețiunea expropriantului, ci conform art. 20 din legea de expropriere poate el însuși provoca întrunirea juriului;

Considerând că din cele ce preced reiese că hotărârea prin care se recunoaște de utilitate publică exproprierea, odată rămasă definitivă ține locul unui act translativ de proprietate, independent de plata indemnității ce va avea loc mai târziu; că această plată nu poate împiedeca perfectarea translațiunii proprietății de oarece realizarea ei depinde de un termen incert, este adevărat, dar care se va împlini de sigur prin stăruințele uneia sau alteia din părți spre a convoca juriul;

Considerând că, proprietatea fiind transmisă așa dar ipso jure, înainte de plată și prin voie și hotărârea prin care s'a recunoscut că exproprierea este de utilitate publică, în drept, nu s'ar putea retransfera în patrimoniul expropriatului de cât prin comunul acord al celor două părți între care se operase translațiunea proprietății;

Considerând că intimații refuzând de a renunța la indemnitatea ce legea le recunoaște și de a adera la desistarea Primăriei de a mai pretinde terenul expropriat, cu drept cuvânt instanța de fond a refuzat de a lua act de declarațiunea Primăriei și de a considera exproprierea ca neexistentă;

Considerând că ast-fel fiind Curtea a făcută o justă și sănătoasă aplicațiune a art. 20 din legea de expropriere și prin urmare mijlocul invocat este neintemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 21 Martie 1907

Președenția D-lui G. P. PETRESCU, Președinte

Troceanu Grigore cu Ministerul de Resbel

Contencios administrativ. — Decret Regal de punere în stare de reformă a unui ofițer reformat de Consiliul de reformă, cu toate că ofițerul a făcut recurs la Consiliul de revizie. — Desființarea acestui drept de recurs prin legea din 1894, modificatoare a art. 68 din Codul justiției militare din 1881. — Caracterul definitiv și executoriu al deciziunilor Consiliului de reformă. — Recursul ofițerului reformat la Curtea de casație, s. III-a. — Neadmisibilitate. — Legea poziției ofițerilor modificată în 1906. — Desființarea competenței Consiliului de revizie în această privință.

1. Prin art. 68 din Codul de justiție militară din 1881 legiuitorul a recunoscut formal ofițerilor reformați dreptul de recurs la Consiliul de revizie în contra avizurilor consiliilor de anchetă prevăzute de legea poziției ofițerilor, iar prin art. 70 din același cod a restrâns competența consiliilor de revizie în chestiuni de reformă la cazuri anume determinate.

2. Prin legea din 25 Martie 1894 s'a abrogat art. 68 din menționata lege, care prevedea dreptul de recurs la Consiliul de revizie; iar împrejurarea că legiuitorul printr-o inadvertență a uitat să pue în concordanță cu această suprimare art. 70, care vorbește de competența Consiliilor de revizie, nu însemnează că prin legea din anul 1894 nu s'ar fi desființat dreptul de recurs la Consiliul de revizie.

Intru cât, deci, este cert că legiuitorul din 1894 a voit să închidă calea recursului ofițerilor reformați, și deci pe cale de consecință a suprimat competența Consiliului de revizie în asemenea materie, urmează că hotărârile consiliilor de reformă sunt definitive și executorii; că, Ministerul de resbel, cerând Majestății Sale Regele punerea în stare de reformă a unui ofițer, cu toate că acesta a făcut recurs la Consiliul de revizie și fără a aștepta rezolvarea recursului, nu s'a săvârșit prin această procedură nici o violare de lege.

3. De oare-ce, prin legea din 1906, Consiliul de revizie a fost declarat cu totul incompetent pe viitor de a mai judeca vre-un recurs în contra deciziilor Consiliilor de reformă, casarea unui Decret Regal în urma acestei legi ar fi fără efect, ne mai putând reinvia competența ce ar fi avut acel Consiliu la epoca publicării acestui decret, de oare-ce legile de competență se aplică la toate litigiile pendinte în momentul promulgării noii legi, dacă vre-o dispoziție transitorie nu a regulat soarta lor.

Deciziunea No. 105/905. — Respins recursul făcut de Troceanu Grigore prin petițiunea înre-

gistrată la No. 13311 din 18 Noembrie 1905 în proces cu Ministerul de Resbel.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Saita din partea recurentului, și

Pe d-l avocat St. Cihosky din partea intimatului.

Deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Gr. Troceanu locotenent în poziție de reformă, în contra înaltului decret regal cu No. 4249 din 6 Octombrie 1905;

Având în vedere decretul atacat cu recurs și concluziunile puse în instanță de recurent, prin avocatul său și de Ministerul de Resboi prin reprezentantul său;

Având în vedere că din desbateri, din actele produse de părți și din circumstanțele cauzei se constată că recurentul în calitate de locotenent în armată împreună cu altă persoană civilă a fost dat în judecată Curții cu jurați pentru participare la o crimă de avort provocat prin substanțe avortive; că fiind achitat de către Curtea cu jurați, recurentul a fost tradus înaintea unui consiliu de reformă pentru greșeli grave în contra onoarei sale de militar și de om, greșeli isvorite din faptul criminal pentru care fusese urmărit și judecat de justiția civilă; că consiliul de reformă prin hotărârea sa pronunță punerea în stare de reformă a ofițerului urmărit; că în contra acestei din urmă hotărâri recurentul a făcut recurs la Consiliul de revizie, dar acest recurs nu s'a putut judeca de oare-ce comisarul regal de pe lângă Consiliul de revizie a refuzat de a sesiza consiliul, în urma ordinului Ministerului de resboi, și a dispus ca petițiunea să fie pusă la dosar pentru motivul că Consiliul de revizie este incompetentă a statua asupra recursurilor formate în contra hotărârilor de reformă;

Având în vedere că Ministerul de resboi, în temeiul hotărârii Consiliului de reformă și fără a ține seamă de recursul îndreptat către Consiliul de revizie, a solicitat Majestății Sale Regelui punerea recurentului în stare de reformă și a obținut înaltul decret ce face obiectul recursului de astăzi;

Având în vedere că recurentul potrivit art. 5 al. i din legea organică a Curții de casație se plânge în contra acestui decret, susținând că Ministerul de resboi a violat art. 70 din Codul de justiție militară când a cerut și dobândit acest înalt decret pentru cuvântul că hotărârea de reformă ce constituie baza înaltului decret nu era definitivă fiind supusă cu recurs la consiliul de revizie;

Având în vedere că recursul fiind ast-fel motivat toată, cestiunea se reduce la aceea de a se ști dacă hotărârile emane de la Consiliile de reformă sunt definitive și executorii de îndată ce ele au fost pronunțate sau executarea lor trebuie să fie suspendată până când Consiliul de revizie ar statua asupra recursului, ce s'ar fi introdus de către ofițerul lovit prin hotărârea de reformă;

Având în vedere art. 68 și 70 din Codul de justiție militară;

Considerând că este constant că prin art. 68 din Codul de justiție militară promulgat la 14 Mai 1881 legiuitorul recunoștea, formal, ofițerilor reformați un drept de recurs la Consiliul de revizie în contra deciziilor Consiliilor de anchetă prevăzute de legea poziției ofițerilor, iar prin art. 70 din același Cod restrângea competența Consiliilor de revizie, în chestiuni de reformă, la cazuri anume determinate;

Considerând că în anul 1894 Ministrul de resbel prezintă Corpurilor legiuitoare un proiect de lege prin care cere modificarea mai multor articole din Codul de justiție miliară indicând anume articolele de modificat;

Că între alte articole proiectul vizează articolele 68

și 70 relative la dreptul de recurs și la competența Consiliului de revizie;

Considerând că proiectul trecând prin filiera obicinuită a fost votat și a devenit lege prin promulgarea lui în ziua de 25 Martie 1894;

Considerând că, legea promulgată fie din nebagare de seamă, fie din omisiune, de a se modifica art. 70 din Codul de justiție militară, relativ la sfera de competență a Consiliului de revizie a rămas neschimbat având același cuprins ca și mai înainte, de și prin art. 68 al aceleiași legi dreptul de recurs în contra decisiunilor Consiliilor de reformă fusese cu desăvârșire abolit;

Considerând că în fața acestei antinomii între art. 68 și 70 din noul Cod de justiție militară, Consiliul de revizie s'a găsit într-o mare nedomirire neștiind dacă trebuia să-și recunoască sau nu competența de a judeca recursurile, făcute de ofițerii reformați, în contra decisiunilor Consiliilor de reformă; că din această cauză hotărârile pronunțate au variat, unele afirmând existența dreptului de recurs iar altele denegându-l în mod absolut;

Considerând că în perioada acestei oscilațiuni a jurisprudenței Consiliului de revizie, se ivește recursul făcut de recurentul Troceanu în contra decisiunii Consiliului de reformă, ceea-ce face pe Ministerul de resbel ca pe de o parte să dea ordin comisarului regal de a opri înaintarea recursului în judecata Consiliului de revizie, iar pe de alta a provoca votarea unei legi prin care să abroage art. 70 din Codul de justiție militară înlăturând formal dreptul de recurs al ofițerilor reformați;

Considerând că recursul făcut de recurent la Consiliul de revizie este anterior legi care pune capăt controversei la care dedese naștere vechiul art. 70 din Codul de justiție militară, iar actul de autoritate făcut de Ministerul de resbel care oprește cursul petițiunii de recurs, fiind singurul abus imputat Ministerului de resboi ca vițiind înaltul decret, ce se atacă, urmează ca această înaltă Curte să examineze legalitatea acestui act;

Considerând că este evident că ceea-ce urmărea legiuitorul din 1894 era închiderea căilor de recurs a ofițerilor reformați în contra decisiunilor Consiliului de reformă; că această intențiune a legiuitorului rezultă în mod clar și neîndoios din însă-și deosebirea de redacțiune din vechiul și modificatul articol 68 din Codul de justiție militară;

Considerând că sub legiuirea din 1881 dreptul de recurs era înscris în art. 68 pe când art. 70 nu făcea alt-ceva de cât mărginea competența Consiliului de război la anume cazuri;

Considerând că legiuirea din 1894 suprimând ultima parte a textului art. 68 în care se vorbea de recursul în contra decisiunilor Consiliilor de reformă a suprimat *eo ipso* însuși dreptul de recurs;

Considerând că odată suprimat dreptul de recurs, pe cale de consecință s'a suprimat și competența Consiliului de revizie în asemenea materie, căci competența de a judeca a Consiliului de revizie și închiderea dreptului de a recurge la această instanță ar constitui două idei ce s'ar contrazice și cari, în rațiune, nu se pot concilia;

Considerând că, dacă legiuitorul din 1894 nu a modificat art. 70 din Codul de justiție militară, care era un corolariu al art. 68, din această inadvertență nu se poate trage un argument în favoarea dreptului de recurs, căci nu se poate admite că legiuitorul a abrogat o dispozițiune de lege, ce-și s'a părut că putea fi cauza unor hotărâri contrazicătoare vătămătoare onorabilității militare și că a menținut în același timp această dispozițiune printr'un alt text neabrogat, care era menit, în vechea legiuire, a circumscrie și a restrânge dreptul proclamat prin textul modificat;

Considerând că ast-fel fiind, conform art. 68 din

Codul de justiție militară în vigoare la 1905 hotărârile Consiliilor de reformă sunt definitive și executorii; că Ministerul de război cerând Majestății Sale Regelui punerea în stare de reformă a recurentului și obținând decretul atacat la contenciosul administrativ, fără a aștepta rezolvarea recursului îndreptat la Consiliul de revizie, nu a violat art. 68 și 70 din Codul de justiție militară, ci din contră a făcut o justă și sănătoasă aplicațiune a acestor texte;

Considerând că, chiar dacă ipotetic s'ar presupune că legiuitorul din 1894 a rezervat ofițerilor reformați dreptul de recurs la Consiliul de revizie, prin simplul fapt că nu a pus în concordanță vechiul art. 70 cu art. 68 modificat din Codul de justiție militară, totuși cert este că, mai târziu prin legea din 1906 Consiliul de revizie a fost declarat cu totul incompetent în viitor de a mai judeca vre-un recurs în contra decisiunilor Consiliilor de reformă; că în urma acestei legi casarea înaltului decret regal ar fi fără efect ne mai putând reînvia competența ce ar fi avut acel Consiliu la epoca publicării acestui înalt decret, de oare-ce este știut în drept că legile de competență se aplică la toate litigiile pendinte în momentul promulgării noui legi dacă vre-o dispoziție transitorie nu a regulat soarta lor.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

TRIBUNALUL NOTARIAT ILFOV

Audiența de la Noembrie 1906

Președenția D-lui P. HAGIOPOL, Președinte

Vânzarea imobilului. Niculina G. Năstase cerută de Creditul Urban București

Urmărire imobiliară.—Dreptul exclusiv al soțului de a administra în timpul căsătoriei averea dotală, având dreptul a răspunde și ca părât la acțiunile îndreptate contra soției.

Comandament.—Comunicarea lui numai soției.—Nulitatea comunicării acelui comandament.—(Art. 1242 C. civ. și art. 496 pr. civ.).

1. Conform art. 1242 C. civil, numai bărbatul are administrarea averii dotale în timpul căsătoriei, el singur are dreptul de a urmări pe debitori și pe deținătorii averii dotale; că de și această dispozițiune a legii prevede, în adevăr, numai cazul în care bărbatul ar fi reclmant, totuși, nu mai rămâne îndoială că el are și calitatea de a răspunde ca părât la acțiunile cari ar fi intentate contra soției sale.

2. Prin efectul căsătoriei și al contractului de căsătorie sub regimul dotal, femeia măritată este isbită de incapacitate în tot timpul cât ține căsătoria; prin urmare, încunoștințarea comandamentului soției, este făcută unei persoane incapabile, ce nu avea calitatea să-l primească, înlocuim cum ar fi făcut unui minor, în loc de a fi încunoștințat tutorului.

Tribunalul.

Asupra incidentului ridicat de d. Costache Năstase, prin d. avocat G. Paraschivescu-Ciurcu, prin care tinde de a se amâna vânzarea imobilului din str. Tepeș-Vodă No. 11, proprietatea soției sale Niculina Costache Năstase, constituită lui dotă, întru cât în calitatea sa de soț dotal, cu dreptul de administrator și usufructuar asupra averii dotale, conform art. 1242 și 1836 cod. civil, urma mai întâi a fi somat la plata creanței înainte de a se procedea la vânzarea imobilului; că, în speță, ne notificându-se o asemenea somațiune, cere ad-

miterea incidentului și în consecință amânarea acestei vânzări;

Având în vedere că societatea Creditului funciar urban București, prin D-l avocat C. Xenii, se opune la această cerere și susține că dispozițiunile art. 1242 cod. civil prevede numai dreptul soțului de a exercita acțiunile dotale; că aci fiind vorba de vânzarea imobilului dotal, cu totul altceva, nu poate fi aplicabilă, cere respingerea incidentului și a se procede la vânzare;

Având în vedere că din desbaterile urmate în instanță cum și din actele din dosar, se constată: că între societatea Creditului funciar urban din București și D-na Niculina Costache Năstase, cu autorizația soțului său, Costache Năstase, a intervenit un contract de împrumut ipotecar, prin care D-na Niculina Costache Năstase cu autorizația soțului său, se împrumută de la zisa societate cu suma de 7500 lei; și pentru asigurarea plăței capitalului împrumutat și a ratelor exigibile, i-a afectat în primul rang imobilul dotal, proprietatea D-nei Niculina Costache Năstase, din str. Tepeș-Vodă No. 11, fost 7 bis; că D-na Niculina Costache Năstase, neachitând la timp ratele exigibile, Societatea Creditului funciar urban din București a cerut scoaterea în vânzare a imobilului ipotecat și somând pentru achitarea creanței numai pe D-na Niculina Costache Năstase, fără a face somație de plată și soțului dotal Costache Năstase;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 1242 cod. civil numai bărbatul are administrarea averii dotale în timpul căsătoriei, el singur are dreptul de a urmări pe debitorii și pe deținătorii averii dotale, etc.; că de și această dispozițiune a legii prevede, în adevăr, numai cazul în care bărbatul ar fi reclamant, totuși nu mai rămâne îndoială că el are și calitatea de a răspunde ca părât la acțiunile care ar fi intentate contra soției sale; aceasta reiese atât din faptul că dreptul de a reclama implică în sine dreptul de a se apăra, cât și pentru rațiunea că ar fi nelogic de a fi permis bărbatului de a intenta acțiuni, lucru mult mai periculos pentru interesele femeii, de cât a se opune lor, că firese este dar că cine poate mai mult, poate să fie în drept a face și mai puțin;

Având în vedere că de asemenea nu se poate susține, după cum de altfel se obiectează, că D-na Niculina Costache Năstase, fiind dânsa debitoare și soțul ei ne-intervenind în actul de ipotecă de cât pentru autorizare, comandamentul urma și era suficient încunoștiințat numai ei, debitoarea, întru cât legea Creditului cât și dreptul comun, prin dispoziția art. 496 procedura civilă, nu cere să fie notificat de cât datornicului, căci știut este că prin efectul căsătoriei și al contractului de căsătorie, sub regimul dotal, femeia măritată este isbită de o necapacitate în tot timpul cât ține căsătoria, prin urmare încunoștiințarea comandamentului ei, soției, este făcută unei persoane incapabile, ce nu avea calitate să-l primească, întocmai cum ar fi făcut unui minor, în loc de a fi încunoștiințat tutorului său, lucru ce nu se poate susține că o asemenea notificare ar fi valabilă.

Având în vedere și dispozițiunile art. 1836 cod. civil;

Că dar, așa fiind, întru cât pentru această vânzare D-l Costache Năstase nu a fost somat pentru plata creanței, incidentul este fondat și cată a fi admis.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte, Tribunalul, admite incidentul.

Semnați: P. Hagiopol, P. Athanasovici.

JUDECATORIA OCOLULUI R.-VALCEA

Audiența de la 21 Februarie 1907

Carte de Judecată No. 258

Proba cu martori. — Dacă pentru moștenitori e admisibilă această probă, spre a dovedi simulațiunea unor acte de vânzare care le atacă rezerva.

În regulă generală situația juridică a moștenitorilor este că ei sunt considerați ca «ayant cause», continuatori ai personalității autorului, în toate actele eminate de la el, când nu sunt admisibile proba cu martori sau prezumțiunile spre a dovedi simulațiunea, dacă nu prezintă un început de probă scrisă. Prin excepție la această regulă, moștenitorii sunt considerați ca terții persoane în actele prin cari autorul le-a atacat rezerva pe cari moștenitorii o dețin de la lege, caz în care proba cu martori și prezumțiunile sunt admisibile spre a dovedi simulațiunea, chiar fără un început de probă scrisă.

Judecata,

Având în vedere acțiunea intentată de Maria C. Tămgiu și altele contra lui T. C. Găman și D. Gr. Mizea prin petiția înreg. la No. 10613/906, pentru a se anula ca simulate actele de vânzare autentificate de Trib. Vâlcea la No. 140/79 și 3 84/904 și a se procede ast-fel la esirea din indivizie a averii rămasă pe urma lui C. Găman;

Având în vedere susținerile părților cum și actele din dosar din care rezultă că:

Cosma Găman, părintele reclamantelor și al defendorului T. C. Găman, a vândut defendorului D. Gr. Mizea imobilele din acțiune, cari constituiau întreaga sa avere imobiliară, cu actul de vânzare autentificat de Trib. Vâlcea la No. 140/79 și transcris la No. 75/79, iar D. Gr. Mizea a vândut aceleas imobile lui T. C. Găman pe preț de 200 lei cu actul de vânzare autentificat de Trib. Vâlcea la No. 3084/904 și transcris la No. 2584/904;

Având în vedere că reclamantele au cerut proba cu martori spre a dovedi simulația sus menționatei acte de vânzare, întru cât ele ar ascunde o donație degheizată sub formă de vânzare prin persoană interpusă, prin care donație i s'a atacat rezerva;

Având în vedere că defendorii se opun la admisibilitatea probei cu martori, pe motiv că reclamantele nu au produs un început de probă scrisă;

Considerând că defendorii nu contestă faptul că C. Găman ar fi trecut peste cotitatea disponibilă prin actele cari se pretind că ar ascunde o donație degheizată sub formă de vânzare;

Considerând că, în regulă generală, situația juridică a moștenitorilor este că sunt considerați ca «ayant causes» — continuatori ai personalității autorului — în toate actele eminate de la el; când nu sunt admisibile prezumțiunile sau proba cu martori spre a dovedi simulația, dacă nu prezintă un început de probă scrisă. Prin excepție la această regulă, moștenitorii sunt considerați ca terții persoane în actele prin cari autorul le-a atacat rezerva, pe care moștenitorii o dețin de la lege, în care caz sunt admisibile prezumțiunile și proba cu martori spre a dovedi simulația chiar fără un început de probă scrisă;

Având în vedere că ast-fel prin jurnalul din 2 Decembrie 1906 s'a admis reclamantelor proba cu martori, spre a dovedi simulația actelor de vânzare prin faptul că deși se făcuseră acele acte de vânzare, totuși averea prevăzută în ele, aceas din acțiune, a continuat a rămâne în patrimoniul lui C. Găman până la moartea lui;

Considerând că din depunerile martorilor audiați azi în instanță sub prestare de jurământ, nu rezultă că averea prevăzută în sus-menționatele acte de vânzare a continuat a rămâne de fapt în patrimoniul lui C. Găman până la moarte; iar numai faptul că prețul vânzării din acte ar fi derisoriu, nu poate constitui o presumpție care să ne decidă a zice că vânzările au fost simulate;

Considerând că reclamantele nu au mai adus alte

probe în dovedirea acțiunii care urmează ast-fel a se respinge ca nefundată.

Jude, (s) D. Grețeanu.

Grefier, (s) Presbiterianu.

Art. 66 al. 4 și 5 și art. 66 bis Pr. civilă

În urma nenorocitelor împrejurări prin care a trecut în ultimul timp țara noastră, mulți proprietari cari au de gând a lua despăgubiri de la Stat, pentru pagubele suferite pe urma devastatorilor, au și început a cere de la tribunale anchete în *futurum*. Revine deci în discuție chestiunea de a se ști care e procedura de urmat atât pentru acel ce cere, cât și pentru tribunalul de la care se cere, anchetele prevăzute de al. 4 și 5 ale art. 66 Pr. civ.

Cu toate că în art. 66 al. 4 și 5 legea e foarte laconică, cred că chestiunea ar fi mult mai puțin discutată, dacă art. 66 bis, și-ar fi găsit alt loc și altă numerotare de cât acele pe care le are în noul nostru Cod de procedură civilă. S'ar părea că art. 66 bis a fost pus imediat după art. 66, ca să arate procedura de urmat și în cazurile de anchete în *futurum*, sau mai bine zis că dispozițiunile art. 66 al. 4, nu sunt de cât un corolar al dispozițiunilor cuprinse în art. 66 bis Pr. civ. În acest sens, sentința No. 141/901 a Curței de apel din Galați, spune:

«Dispozițiunile art. 66 al. 4 Pr. civ., care prevede drepturile părților de a cere constatarea unor stări de lucruri, declarațiunea unui martor, etc. (ancheta în *futurum*), nu sunt de cât un corolar al dispozițiilor cuprinse în art. 66 bis Pr. civ. (ordonanța prezidențială) și ca atare, atât cererile din art. 66 al. 4, cât și cele din art. 66 bis, se cercetează numai de președintele instanței, cu apel la completul tribunalului sau a Curței din care președintele face parte. Ele dar nu sunt susceptibile de apel după «dreptul comun» (Vezi Dreptul, p. 714 din 901).

Deci se admite principiul că președintele instanței singur, prin ordonanță, fără prealabila citare a părților, statuează asupra unei cereri de anchetă în *futurum*, cu drept de apel pentru partea nemulțumită, la completul instanței; în rezumat o ordonanță prezidențială, ne susceptibilă de apel după dreptul comun.

În acest sistem, se face completă confuzie între ancheta în *futurum* și procedura cunoscută sub numele de *référé*, confuzie care cum am spus nu e justificată de cât doară prin numerotarea art. 66 bis din procedura noastră civilă.

În expunerea de motive la modificarea Procedurii civile fostul ministru de justiție, d-l Const. Disescu, scrie:

«Tot în art. 66 am admis ca un corolar al facultății de a pretinde un drept sau un lucru și procedura privitoare la constatarea dreptului sau lucrului cerut, când este o «absolută trebuință de a se dobândi grabnic o dovadă ce «ar dispărea...» și mai departe:

«Această procedură, ce poartă numele de anchetă în «*futurum*...».

Atât și nimic mai mult pentru ultimele aliniate ale art. 66, iar pentru art. 66 bis, d-l Disescu spune:

«Între art. 66 și 67 am adăugat noul articol 66 bis, determinând procedura ordonanțelor prezidențiale («*référé*»), și în altă parte: «Când din pricina unei mari «grave, nu e timp de a se recurge la tribunal, forța lucrurilor cere ca președintele să poată hotări; în alt-fel «întârzierea înlăturării obstacolului echivalează cu tăgăda «de dreptate...» Apoi: «...determinând în mod general cazurile în care cei interesați pot îndrepta cererea lor prezidențială tribunalului sau a Curței, pentru a avea o grabnică dezlegare».

Cine deci poate să vadă vre-o legătură între ultimele două aliniate ale art. 66, care vorbesc de procedura constatărei unui drept sau unui lucru de trebuință de a se dobândi o grabnică dovadă și art. 66 bis în care e vorba de înlăturarea unui obstacol și care rezumă în Codul nostru de procedură civilă, cu oare-cari modificări, titlul

XVI, din cartea 5-a (art. 806-811) a procedurii civile franceze.

Un exemplu practic lămurește deplin chestiunea. Proprietarul cere evacuarea unui imobil, pentru că chiriașul face ast-fel uz de dânsul, în cât zilnic îl degradează: va recurge pentru a obține expulzarea chiriașului la ordonanța prezidențială conf. art. 66 bis Pr. civ.; dacă însă un proprietar voeste să constate numai starea în care un chiriaș îi lasă imobilul în ajun de a-l părăsi, pentru a-și putea repara casa imediat și ca să nu fie silit a aștepta ziua procesului ce va intenta chiriașului, atunci el va cere o anchetă în *futurum*—conf. art. 66 ult. al. al Pr. civ.

În debaterile parlamentare ultimele două aliniate ale art. 66 n'au dat loc la nici o discuție; nu tot așa s'a întâmplat cu art. 66 bis. În ședința Senatului de la 27 Ianuarie 1900 văzând tocmai că se face această confuzie între art. 66 ult. al. și art. 66 bis, d-l I. P. Sinescu a declarat: «Cred că se face confuzie între drepturile acordate în art. 66 și cele cuprinse în art. 66 bis...» «Art. 66 este deja votat în Senat și nu este în contradicție cu art. 66 bis. Toate aceste cereri de care e vorba în art. 66 se «adresează președintelui tribunalului, sunt de competența «completului tribunalului și sunt în măsură de a vătăma «pe cei de al treilea și de aceea acest art. dispune că trebuie «citite părțile...».

Din toate acestea rezultă că o anchetă în *futurum*, nu poate fi ordonată de către președinte. Cel ce voeste să o obție, face cerere președintelui instanței competente care dispune citarea părților pentru ziua în care completul tribunalului, dacă găsește de cuviință delegă pe unul din judecători cu facerea anchetei. Dacă toate părțile interesate se prezintă de comun acord odată cu cererea completul tribunalului ia act și dispune imediat. Când e vorba și de expertiză în această privință se urmează regulile dreptului comun.

Incheerile tribunalului date în camera de consiliu în materie de anchete în *futurum*, sunt supuse apelului conform regulilor ordinare de procedură adică pe cale de jurisdicție contencioasă iar nu pe cale de jurisdicție grațioasă. În acest sens avem deciziunea Înaltei Curți de casație, s. II No. 290/900 și sentința Curței de apel din București, s. III, No. 212/900.

29 Martie 1907

EUG. PETIT

Supleant tribunalul Roman

INFORMAȚIUNI

Distinsul nostru amic și colaborator, d-l N. I. Titulescu, dând la lumină o lucrare foarte interesantă și de actualitate: Problema responsabilității juridice a Statului și a Comunelor cu privire la ultimele răscoale țărănești, ne facem o deosebită plăcere a o anunța, comunicând în acelaș timp cititorilor noștri că, în numărul viitor, d-l profesor I. Tanoviceanu, va publica o dare de seamă asupra acestei lucrări.

* *

A apărut:

Legea rurală din 1864 și Legea din 13 Septembrie 1879 pentru menținerea și executarea art. 7 din legea rurală, adnotate cu jurisprudență și observațiuni de d-nii Mateiu I. Dimitriu, avocat și Constantin Georgescu, magistrat.

De vânzare la tipografia acestui ziar, calea Rahovei No. 5 (Pasagiul Nirescher). Prețul lei 2.50.